

Om de drie maanden wordt vervolgens een nieuw aanvraagformulier ingediend; dan kan worden volstaan met opgave van de samenstelling van de voeding, de hoeveelheid insuline en de verschillende gegevens, waaruit de toestand van den patiënt op dat moment valt te beoordeelen.

Aan de hand van een en ander zal dan worden bepaald, in samenwerking met den Hoofdinspecteur van de Volksgezondheid, of de aangevraagde hoeveelheid kan worden toegestaan of wel — zoo noodig na contrôle van den betrokken patiënt — met de lagere dosis kan worden volstaan.

*Geneeskundig Hoofdinspecteur van de
Volksgezondheid.*

C. BANNING

*Directeur van het Rijksbureau voor
Genees- en Verbandmiddelen.*

J. W. BIRZA

10 October 1942

GENEESKRUIDKUNDE IN OORLOGSTIJD

Naar aanleiding van het artikel, onder bovengenoemden titel in het *N. T. v. G.* van 19 September 1942, geschreven door collega DE HAAN te Ede, moge ik het volgende opmerken:

bij de *laxantia*: *Potentilla Tormentilla* voert naast meer dan één Hollandschen volksnaam dien van schijtwortel. Niet fraai, maar overduidelijk!

Pruimenconserf zou uitsluitend uit al dan niet gezoete pruimen kunnen bestaan, of ook het vehiculum wezen voor andere dan geëikte laxantia.

LECLERCQ vertelt in de *Presse Médicale* van een jaar of vijftien geleden van een jonge gravida, die, wekenlang geobstipeerd was en daartegen tevergeefs behandeld werd, op een kleine tuinwandeling tusschen de kruisbessenstruiken deze gedachtenloos plunderde. Het resultaat moet verrassend snel en afdoende zijn geweest. Van de gekookte én geweekte kruisbessen weet ik uit ervaring hetzelfde. Of de kruisbes gedroogd verduurzaamd zou kunnen worden, weet ik niet; of er een rob en een electuarium van zouden te maken zijn al evenmin. Maar het komt mij voor, dat het moet worden geprobeerd.

Gleditschia Triocanthos, Christusdoorn, behoort, evenals de *Cassiae* tot de *Caesalpinia-ceae*. Zij is uitheemsch, maar wil in Nederland — tot nu toe alleen als sier- en haagheester — heel goed gedijen. Wie weet, heeft zij behalve haar afwerende eigenschappen ook laxeerend!

Bij de *diuretica*: in *Légumes et fruits de France* spreekt LECLERCQ met veel lof over andijviëwater als diureticum. Ik kan getuigen, dat hij dat niet lichtvaardig doet. Het oude Nederlandsche decoct van kersenstelen ken ik trouwens uit ervaring als eveneens heel goed, vooral bij cardiale oedemen.

Bij de *haemostyptica*: sedert den oorlog van 1914—1918 is *Liquor Erodii* toch vrij veel gebruikt, en met succes. Ook bij te profuse menstruatie.

Eindelijk zouden met de waterpeper (*Polygonum hydropiper*) het perzikkruid, de veenwortel, de addertong en eenige andere minder bekende familieleden onder de loupe genomen kunnen worden.

Amsterdam, 29 September 1942

LO. W. SCHUT

PHYSISCHE THERAPIE

In zijn artikel over *Physische Therapie* in het kader van het geneeskundig denken (dit *Tijdschrift* 26 September l.l.) heeft collega KLINKERT getracht een algemeen overzicht te geven van het aanwendingsgebied en den aard dezer biologische therapie, meer dan dat hij haar grondbeginselen in den breede uiteengezet heeft. Dat in zulk een kort bestek slechts een zeer onvolledig beeld van de uitgebreide indicaties kan worden gegeven, spreekt van zelf. Met geen woord is zelfs de zoo belangrijke arbeidstherapie aangeroerd, evenmin de regeling en onthouding der voeding. Toch zijn voeding en arbeid ons rechtstreeks door Moeder Natuur ter behandeling onzer zieken gegeven om de eigen woorden van collega KLINKERT te gebruiken — en behooren tot de physische prikkels, waarop de individuele functietherapie berust.

Zoo gaarne had ik in voornoemd artikel meer vernomen van de physische prikkels, die onder alle omstandigheden dienen, om de gezondheid te onderhouden en die te herkrijgen.

In de eerste plaats mogen wij ons afvragen, hoe deze levensprikkels op het organisme als geheel, als totaliteit inwerken, ten einde daaruit het begrip gezondheid af te leiden. Aldus de gezondheid te begrijpen, is de weg om tot de kennis te komen, hoe de gezondheid bij ziekte herkegen wordt. Met andere woorden, wij moeten een inzicht trachten te verkrijgen in de wijze waarop de vis generatrix et regeneratrix naturae in het organisme te werk gaat tot het in stand houden van het levensevenwicht. In deze richting alleen kan het medisch denken leiden tot een juiste interpretatie van de werking der physische therapie. Meer dan eenige andere therapie leert de physische de juistheid kennen van HIPPOCRATES' woorden: „Natura sanat, medicus curat”.

Heemstede, 29 September 1942

J. L. C. WORTMAN

DE VAGUS OP HET TWEEDE PLAN

De juiste opmerking van collega VAN GELDER raakt slechts een onderdeel van mijn klinische les. Het doel was, er opmerkzaam op te maken, dat angina pectoris het klinische beeld van de maagzweer geheel kan maskeeren, en tevens heb ik erop gewezen, dat vele verschijnselen van angina pectoris thuis behooren in het gebied der vaatkrampen. Daarbij moet aan het ganglion stellatum en in het algemeen aan den sympathicus groote beteekenis worden toegekend. Het lijkt mij inderdaad wel mogelijk, dat de prikkels uit de zieke organen van den buik, die tenslotte tot coronariaspasmi aanleiding geven, ten deele via den N. vagus centripetaal verlopen. Men moet dan echter een ingewikkelde reflexbaan bedenken, om van de vaguskern weer tot krampen van de kransslagaderen te komen. Er heerscht nog sterke twijfel over de beteekenis van den N. vagus en den N. sympathicus voor de functie van de coronariavaten. WIGGERS meent, dat de sympathicus de kransslagaderen verwijdt en dat de vagus ze vernauwt, KATZ is van tegenovergestelde meening, en LERICHE denkt, dat onder *ziekelijke* omstandigheden de sympathicus vernauwing bewerkt 1). Het komt mij voor, dat de samenhang ongedwongener van den N. sympathicus uit kan worden verklaard, maar ik zeide in mijn klinische les reeds, dat dit slechts een hypothese is. Het zou belangrijk zijn, wanneer wij door proeven op dieren nadere inlichtingen zouden verkrijgen.

Utrecht, 5 October 1942

C. L. C. VAN NIEUWENHUIZEN

BERICHTEN

BUITENLAND

BELGIË. — TE VEEL GENEESKUNDIGEN. Men maakt zich ook in België ongerust over de „plethora”. Als middelen ter beperking van het aantal studenten in de geneeskunde beveelt men aan geneeskundig en psychotechnisch onderzoek. „Er moet naar gestreefd worden diegenen te waarschuwen, welke al te klaarblijkelijk minder of heelemaal niet de geschiktheid van geest en de vorming van wil en karakter bezitten om met vrucht voor zichzelf en voor de gemeenschap geneeskundig hooger onderwijs te ontvangen” (*Beroepsblad*, 1942, blz. 341).

DUITSCHLAND. — TOENEMING VAN HET TABAKSGEBRUIK. Het bedrag der tabaksbelasting bedroeg in 1933—1934 per hoofd 13.86 mark, in 1939—1940 61.60 mark. Jaarlijks worden per hoofd 372 sigaretten gerookt (in Zweden 232, Frankrijk 248, Italië 342, Engeland 820 en de Vereenigde Staten 1100) (*Münchener medizinische Wochenschrift*, 1942, blz. 808).

— HET ARBEIDSTERREIN VAN DEN KINDERARTS. Volgens de *Schweizerische medizinische Wochenschrift* (1942, blz. 1024) ontwikkelt zich in Duitschland het denkbeeld tot het gebied der kindergeneeskunde ook de zorg voor de halfvolwassenen (tot 18 jaar) te rekenen. De nieuwe specialist zou met „Facharzt für Kinder und Jugendliche” worden betiteld.

1) Zie onder andere het *Ned. Leerb. der Physiologie*, deel III, blz. 102.